

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
İÇİNDEKİLER	9
KISALTMALAR	15
GİRİŞ	17

BİRİNCİ BÖLÜM

YALAN HABER KAVRAMI, YALAN HABERİN ORTAYA ÇIKIŞI, TÜRLERİ VE YÖNTEMLERİ

I. YALAN HABER SORUNU	21
A. Yalan Haber Kavramı.....	21
B. Yalan Haberin Sorun Olarak Değerlendirilmesi	22
II. YALAN HABERLERİN HUKUKİ DÜZENLEMELERE KONU OLMASINA YOL AÇAN BAŞLICA OLAYLAR	24
A. 2016 ABD Başkanlık Seçimleri.....	25
B. BREXIT Süreci.....	28
C. 2017 Fransa Başkanlık Seçimleri.....	29
D. 2017 Almanya Federal Seçimleri	30
E. 2018 Brezilya Seçimleri.....	31
F. Covid-19 Pandemi Süreci.....	33
G. Myanmar'da Arakanlı Müslümanlara Karşı Sosyal Medyadan Yürü- tülen Dezenformasyon Süreci.....	34
H. 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Deprem Sonrası Yaşanan Süreçte Türkiye'de Dezenformasyonun Etkileri	36
III. YALAN HABER TANIMLAMALARI.....	38
A. Yalan Haberin Bir Terim Olarak Literatüre Girişi.....	41
B. Çeşitli Sözlüklerde Yalan Haber Tanımlamaları.....	44
C. Sosyal Medya Platformlarının Yalan Haber Tanımlamaları.....	46
D. Muhtelif Hukuk Düzenlerinde Yalan Haber Tanımlamaları.....	49
1. Litvanya Hukukunda Yalan Haberin Tanımı	49
2. Malezya Hukukunda Yalan Haberin Tanımı	51
3. Filipinler Hukukunda Yalan Haberin Tanımı	51
4. Singapur Hukukunda Yalan Haberin Tanımı	52
5. Fransa Hukukunda Yalan Haberin Tanımı	54

6.	Bangladeş Hukukunda Yalan Haberin Tanımı	56
7.	Güney Kore Hukukunda Yalan Haberi Tanımlama Çalışmaları	57
E.	Avrupa Birliği'nin Yalan Haber Tanımlaması	59
F.	Yalan Haberin Kapsadığı Bilgi Düzensizliği Türleri	65
1.	Dezenformasyon	65
2.	Mezenformasyon	68
3.	Doğru Bilginin Kötüye Kullanımı: Malenformasyon	69
4.	Dezenformasyon ve Mezenformasyonun Sınıflandırılması	70
5.	Yalan Haberin Hukuki Zeminde Tanımlanması	73
IV.	YENİ NESİL DEZENFORMASYON TEKNİKLERİ	74
A.	Deepfake Paylaşımları ve Sentetik içerikler	75
1.	Deepfake ile Hukuki Mücadelede Ülke Örnekleri	78
a.	Amerika	78
b.	Avrupa Birliği	80
c.	Çin	80
B.	Dijital Astroturfing (Dezenformatif Taraftarlaştırma) ile Dezenfor- masyon	82
C.	Sosyal Medya Platformlarında Sahte Hesaplar Oluşturarak Yönlen- dirmek	90
D.	Komple Teorileri Geliştirmek ve Yaymak	92
E.	Alternatif Platformları İstismar Ederek Dezenformasyon Yayılması	93
F.	Bilgi Boşluklarını Suistimal Ederek Çevrimiçi Ortamda Algı Oluş- turma	95

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE İNTERNET ORTAMINDA YALAN HABERLE HUKUKSAL MÜCADELE

I.	TÜRKİYEDE YALAN HABERLE MÜCADELE VE İLGİLİ KAVRAMLAR	99
A.	İfade Özgürlüğü	100
B.	İfade Özgürlüğünün Sınırlandırılması	101
C.	AİHM Açısından İfade Özgürlüğü ve Sınırlandırılması	103
D.	AİHM'in İfade Özgürlüğünün İhlaline Yönelik Değerlendirmeleri	105
1.	Müdahalelerin Kanunla Öngörülmesi Olması	105
2.	Müdahalelerin Meşru Bir Amaç Doğrultusunda Yapılıp Yapıl- madığı	106
3.	Müdahalelerin Demokratik Bir Toplumda Gerekliliği	107
II.	İNTERNET VE YALAN HABERLE MÜCADELE	109
A.	İnternet İçeriği Kavramı	109

B.	5651 Sayılı Kanun	110
1.	5651 Sayılı Kanun'un Amacı ve Kapsamı.....	111
a.	5651 Sayılı Kanun ve İnternete Erişimin Engellenmesi.....	112
b.	Erişimin Engellenmesi Tedbirinin Teknik Açısından Etkinliği	113
c.	İçerik Filtreleme ve Engelleme Yöntemlerini Aşma Yolları.....	114
2.	5651 Sayılı Kanun'da Belirtilen Yöntemlerin Yalan Haber ve Dezenformasyon ile Mücadelede Etkinliği.....	116
C.	Basın Hukuku Açısından Yalan Haberle Mücadele.....	117
1.	Basın Özgürlüğünün Sınırları.....	118
III.	5651 SAYILI KANUN'DA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER.....	121
A.	2014 Yılında 6518 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişiklikler	121
B.	2020 Yılında 7253 Sayılı Kanun Çerçevesinde Yapılan Değişiklikler ...	123
1.	Anayasa Mahkemesi'nin 28/01/2020 Tarihli ve 2014/5376 Sayılı Kararının İncelenmesi.....	124
2.	Temsilci Belirleme Yükümlülüğü	127
3.	Şikâyet Sistemi.....	128
4.	Raporlama Yükümlülüğü	128
C.	2022 yılında 7418 Sayılı Kanun Çerçevesinde Yapılan Değişiklikler....	129
1.	7418 Sayılı Kanun'un Sosyal Medya Platformlarına İlişkin Getirdiği Yeni Düzenlemeler	133
a.	Muhataplık İlişkinin Güçlendirilmesi	133
b.	Raporlama Yükümlülüğünün Genişletilmesi.....	134
c.	5237 Sayılı TCK'da Yer Alan Bazı Suçlarla Mücadelede Platformlarla İş Birliği	135
d.	Çocuklara Özgü Ayrıştırılmış Hizmetler.....	136
e.	Sosyal Medya Platformları Tarafından Yerine Getirilmeyen Kararlara İlişkin İlave Yaptırımlar	137
f.	Kullanıcı Hakları Açısından Düzenlemeler.....	138
g.	Sosyal Medya Platformları ile İşbirliğini Geliştiren Düzenlemeler.....	138
h.	BTK'nın Bilgi ve Belge Talebine İlişkin Düzenlemeler.....	140
i.	Kriz Planı Oluşturma Yükümlülüğü.....	142
j.	İdari Para Cezalarına Dair Düzenlemeler	147
IV.	7418 SAYILI KANUN İLE GETİRİLEN ŞEBEKELER ÜSTÜ HİZMET SAĞLAYICI KAVRAMI VE KAPSAMI.....	149
A.	Şebekeler Üstü Hizmet Sağlayıcıların Verdikleri Hizmetlerin Kamu Hizmeti Niteliği.....	151
B.	Şebekeler Üstü Hizmet Sağlayıcıların Hukuki Niteliği.....	153

C. Şebekeler Üstü Hizmet Sağlayıcılara Yönelik Düzenlemeler	155
D. Şebekeler Üstü Hizmet Sağlayıcılara Yönelik Yaptırımlar	157
V. 7418 SAYILI KANUN DEĞİŞİKLİĞİ İLE 5237 SAYILI TCK'YA GETİRİLEN "HALKI YANILTICI BİLGİYİ ALENEN YAYMA" SUÇU	158
A. TCK 217/A Maddesinin Anayasaya Aykırılığı İddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne Yapılan Başvuruya Dair Değerlendirme.....	167
VI. 5237 SAYILI TCK'DA YER ALAN DİĞER CEZAİ DÜZENLEMELERİN YA- LAN HABER VE DEZENFORMASYON İLE MÜCADELEDE KULLANILMA- SINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME	174

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YABANCI HUKUK SİSTEMLERİNDE YALAN HABERE İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELER VE SORUNUN ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK DEĞERLENDİRMELER

I. DEZENFORMASYON İLE HUKUKİ MÜCADELE VE ÇEŞİTLİ ÜLKELERİN İZLEDİĞİ YÖNTEMLER.....	177
II. DEZENFORMASYON İLE MÜCADELEDE HUKUKİ DÜZENLEME YAPAN ÜLKE İNCELEMELERİ.....	183
A. Almanya Örneği.....	183
1. Alman Ceza Kanunu'nda Yalan Haber	186
2. Alman Medya Kanunu'nda Yalan Haber	187
3. Sağlayıcıların Sorumluluğuna Dair Düzenlemeler	187
4. Network Enforcement Act (NetzDG) kapsamında Yalan Habere Dair Düzenlemeler	188
a. NetzDG'nin Uygulama Alanı	190
b. Hukuka Aykırı İçeriğin Kaldırılmasına İlişkin NetzDG'de Yapılan Düzenlemeler	190
c. Şikâyet Sistemi	191
d. Raporlama Yükümlülüğü.....	192
e. Temsilci ve İrtibat Kişisi Belirleme Yükümlülüğü.....	194
f. İdari Yaptırımlar.....	195
B. Rusya Örneği.....	197
1. Bilgi Edinme, Bilgi Teknolojileri ve Bilginin Korunması Hak- kındaki Kanun'da Yalan Haber.....	198
2. Bilgi Edinme Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 276-FZ sayılı Federal Kanun	199
3. Bilgi Edinme Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 241-FZ sayılı Federal Kanun ile Getirilen Düzenlemeler	200
4. 63-FZ Sayılı Rusya Ceza Kanunu.....	205

5.	Doğrudan Yalan Haberle Mücadeleye Yönelik Çıkarılan Kanunlar 206	
6.	Covid-19 Pandemisi sürecinde Yapılan Düzenlemeler.....	207
C.	Çin Örneği.....	212
1.	Çin Anayasası ve İfade Özgürlüğü.....	214
2.	Mevcut Düzenlemeler.....	215
3.	Yasaklı Bilgilerin Yayınlanması ve İletilmesi.....	215
4.	Ağ İşletmecilerinin İletimi Durdurma ve Bilgileri Silme Yükümlülüğü.....	220
5.	Cezalar.....	221
6.	İnternet Hizmet Sağlayıcılarının İş Birliği Yükümlülüğü.....	222
a.	Lisans Kontrolü.....	222
b.	Kimlik Bilgileri ile Kayıt Olma Zorunluluğu.....	223
7.	Çin’de İnternet İçerik Hizmetlerine İlişkin Özel Kurallar.....	224
a.	Lisans Kontrolü.....	224
b.	Haberlerin Yeniden Verilmesine İlişkin Kısıtlamalar.....	225
c.	Yasaklı Bilgiler.....	226
d.	Hizmet Sağlayıcıların Yükümlülükleri.....	226
8.	Çin Hükümeti’nin Yalan Haberle Mücadeleye Dair Diğer Tedbirleri.....	226
III.	YALAN HABER SORUNU İLE GENEL HUKUKİ DÜZENLEMELERİ ÇERÇEVESİNDE MÜCADELE EDEN ÜLKE ÖRNEKLERİ.....	228
A.	Endonezya Örneği.....	228
1.	1945 Tarihli Endonezya Ceza Kanunu’nda Yalan Haber Düzenlemesi.....	229
2.	Endonezya Bilgi ve Elektronik İşlemler Kanunu’nda Yalan Haber Düzenlemeleri.....	232
B.	Hindistan Örneği.....	233
1.	Hindistan’da Dezenformasyon Kaynaklı Yaşanan Önemli Sorunlar.....	235
2.	Hindistan’da Yalan Habere Yönelik Mevzuat.....	237
a.	1860 Tarihli Hindistan Ceza Kanunu’nda Yalan Haberlere Yönelik Kullanılan Hukuki Düzenlemeler.....	237
b.	Hindistan Bilgi Teknolojileri Kanunu Çerçevesinde Yalan Haber.....	238
3.	Sonuç.....	239
IV.	AVRUPA BİRLİĞİ’NDE DEZENFORMASYONA DAİR BAZI KANUNLARINDA HÜKÜM BULUNDURAN ÜLKELERİN İLGİLİ DÜZENLEMELERİ.....	241

V. DEZENFORMASYONA YÖNELİK YAPTIRIMLARIN İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ TARTIŞMALARI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	244
VI. ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN DEVLETLERİN YETKİ ALANI DI- ŞINDA KALAN DEZENFORMASYON AKTÖRLERİNİN CEZALANDIRILA- BİLİRLİK SORUNU	246
VII. DEZENFORMASYON İLE MÜCADELE YÖNTEMİ OLARAK SOSYAL MED- YA PLATFORMLARININ RAPORLAMA YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN DÜZEN- LENMESİ	248
VIII. DEZENFORMASYON İLE MÜCADELEDE ERİŞİM ENGELLEME YÖNTE- MİNİN KULLANILMASININ ETKİNLİĞİ: EKŞİSÖZLÜK ÖRNEĞİ	262
IX. YALAN HABER VE DEZENFORMASYON SORUNU İLE MÜCADELEDE ÇALIŞMA KAPSAMINDA ULAŞILAN SONUÇLAR ÇERÇEVESİNDE TÜR- KİYE İÇİN ÖNERİLER	266
SONUÇ	269
KAYNAKÇA	275